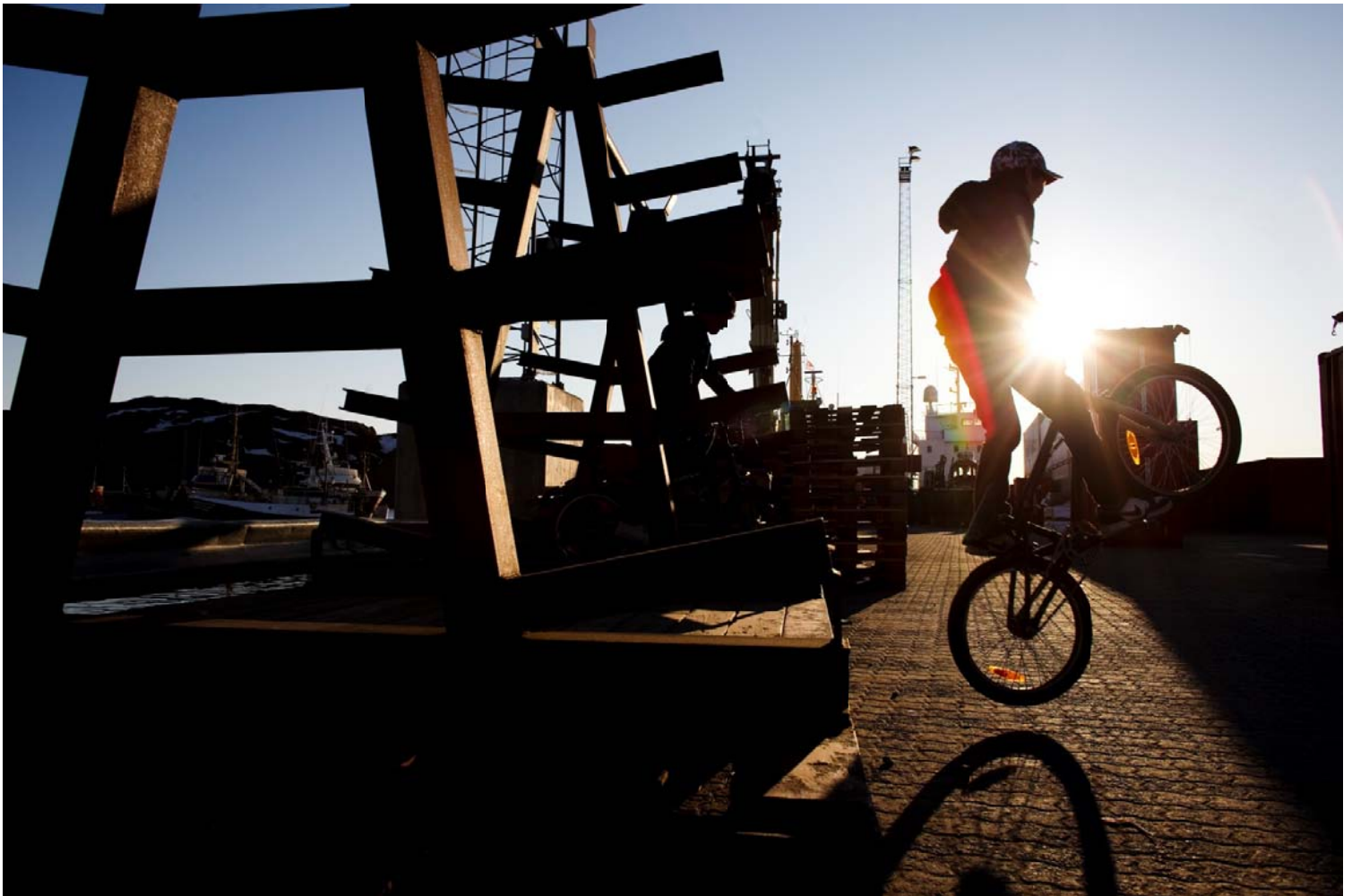

National indsatsplan mod hash

2016

Indhold

National indsatsplan mod hash	0
Forord	3
Resume	4
Baggrund.....	5
Problemets omfang	6
Sundhed	7
Den politiske målsætning for sundhedsområdet	7
1. Forebyggende indsatser: minimere brug af hash blandt gravide	9
Indsats: oplysnings- og kampagnematerialer rettet mod gravide.....	9
Indsats: oplysnings- og vejledningsmaterialer til sundhedsfagligt personale	9
2. Forebyggende indsatser: mindske og udsætte brug af hash blandt børn og unge	9
Indsats: narkotika- og dopingtest ved GM	9
Indsats: Kampagne med GIF	9
Indsats: implementering af undervisningsmaterialer til folkeskole	10
Indsats: Kampagne målrettet unge mænd i alderen 15-25 år	10
3. Forebyggende indsatser: begrænse synligheden af påvirkede voksne	10
Indsats: bedre tilbud om misbrugsbehandling.....	10
Indsats: oprettelse af rådgivningstelefon hos Allorfik	11
Indsats: udvikling af informations- og selvhjælpsmaterialer.....	11
Indsats: National markering af International dag mod misbrug af og ulovlig handel med narkotika	11
4. Tværgående indsatser for de tre mål.....	11
Indsats: afdækning af misbrug af hashes udbredelse.....	11
Indsats: analyse af indholdsstoffer fra beslaglagt hash	12
Indsats: fortsætte tilbud om uddannelse af misbrugsnøglepersoner	12
Indsats: styrket opsporing af misbrugere i sundhedsvæsenet ved screeningspraksis	13
Indsats: samle erfaringer fra tidligere indsatser	13
Indsats: lovgivning for misbrugsområdet.....	13
Indsats: revision af færdselsloven	13
Opsummering	14
Uddannelse.....	15

Indsats: Indførelse af regler om testning for brug af euforiserende stoffer på uddannelsesinstitutioner og kollegier.....	15
Justitsområdet	16
Politiet	16
Indsats: Ændring af kriminalloven – muligheder for udvidet konfiskation	16
Indsats: Misbrugsbehandling for indsatte i anstalterne.....	16
Indsats: Nedsættelse af en arbejdsgruppe om lovgivningsinitiativer i relation til bekæmpelse af hash i Rådet for Grønlands Retsvæsen.....	16
Skattestyrelsen	17
Indsats: mere kontrol i lufthavnene	17
Indsats: Indkøb af bodyskanner	17
Indsats: Indkøb af udstyr til identifikation af narko.....	18
Indsats: større rejseaktivitet blandt toldere	18
Afsluttende bemærkninger	19
Litteratur	20

Forord

Hash eller cannabis er et illegalt rusmiddel. Seneste befolkningsundersøgelse for 2014 og skolebørnsundersøgelsen viser begge en stigning i antallet af unge, som har prøvet at ryge eller jævnligt ryger hash. Særligt blandt unge mænd i alderen 18-24 år ryger 30,8 % hash mindst én gang om måneden. Dette er en stigning fra undersøgelsen i 2005, som viste at ca. 20 % af mænd i alderen 18-24 år røg hash mindst én gang om måneden. Det er altså en tendens, der desværre er gået den helt forkerte vej. Der er derfor stort behov for nærværende strategi.

Naalakkersuisut blev i efteråret 2015 pålagt *at fremlægge en national indsatsplan mod hash til forårssamling 2016*.

Forslag til national indsatsplan mod hash beskriver en række konkrete realiserbare initiativer, der alle skal bidrage til den samlede forebyggende indsats mod hash. Dernæst beskriver forslaget en række hensigtserklæringer og ønsker til initiativer, der kan arbejdes imod på længere sigt.

Dette forslag skal ses i sammenhæng med udfoldelsen *Forslag til national plan for fremtidens misbrugsbehandling*, som blev vedtaget sammen med finansloven på efterårssamlingen 2015. Forslag til national plan for fremtidens misbrugsbehandling dækker koalitionsaftalens mål om, at misbrugere skal behandles gratis, og planen beskriver en vifte af tilbud tilpasset den enkelte misbruger.

Indsatsplanens initiativer implementeres gradvist. Indsatsplanen er præsenteret som et forslag, da flere indsatser præsenteret i planen ikke kan finansieres under nuværende budgetter.

Naalakkersuisut tager hashmisbrugsproblematikken meget alvorligt. Naalakkersuisut er særligt bekymret for det stigende misbrug blandt børn og unge. Misbrug af hash skal ses i sammenhæng med en række relaterede social problemer, som påvirker vores samfund i en meget negativ retning. Det er derfor mit håb, at planen bliver vel modtaget og at alle vil bidrage til at gøre planen til en succes, og at vi dermed sammen får bekæmpet det stigende misbrug af hash i landet.

Doris Jakobsen

Resume

Naalakkersuisut blev i efteråret 2015 pålagt at fremlægge en national indsatsplan mod hash til forårssamling 2016. Efterfølgende har der været afholdt møder i Naalakkersuisut og i en arbejdsgruppe på embedsmandsniveau, hvortil der har været diskuteret indsatser til den samlede plan. Arbejdet har ligeledes været præsenteret til dialogmøder med alle partier, som ligeledes har kunnet kommet med input til den samlede indsatsplan.

Naalakkersuisut blev i efteråret 2015 ligeledes pålagt at fremlægge en redegørelse, som beskriver hvorledes indsatsen til bekæmpelse af indførslen af euforiserende stoffer i Grønland kan styrkes. Naalakkersuisut noterede sig samtidig lovudvalgets ønske om at redegørelsen blev fremlagt i sammenhæng med nærværende indsatsplan.

Forslag til den samlede indsatsplan mod hash indeholder en lang række indsatser. Nogle indsatser kan påbegyndes med det samme, mens andre venter på at en finansiering er sikret. Indsatserne på sundhedsområdet hænger sammen med Handleplan for alkoholområdet 2013-2019 og begge er således knyttet til Naalakkersuisuts samlede strategi og målsætning for folkesundheden, Inuuneritta II. Indsatsplanen sigter således særligt mod forebyggelse for børn og unge.

Flere af de foreslåede indsatser er endnu ikke finansieret. Der er således behov for, at der ved de kommende Finanslovsforhandlinger tages stilling til om disse skal finansieres.

De foreslåede indsatser i nærværende indsatsplan mod hash koncentrerer sig om forskellige områder. Et område er begrænsningen af indførsel og salg af hash i landet. Dette først og fremmest fordi stoffet er ulovligt og dernæst med formodning om, at begrænset tilstedeværelse vil give begrænset brug af stoffet.

Indsatserne koncentrerer sig også om at begrænse misbrug ved forebyggende og behandlende indsatser. De behandlende indsatser vil i starten koncentrere sig om tilbud til voksne misbrugere og dernæst specialtilbud. De forebyggende indsatser vil indledningsvis fokusere på børn og unge, idet brug af hash ønskes helt ophørt hos denne gruppe.

Indsatserne præsenteret i nærværende plan er opdelt i hvert af følgende områder: sundheds-, uddannelses-, justits- og finansområdet.

Baggrund

Efter indstilling fra et enigt Familie- og Sundhedsudvalg besluttede Inatsisartut ved efterårsmødet i 2015 ved forslag til Inatsisartutbeslutning EM2015/105, at:

Naalakkersuisut til FM 2016 pålægges at fremlægge en national indsatsplan mod hash.

Samtidig, efter indstilling fra et enigt Lovudvalg, besluttede Inatsisartut ligeledes ved efterårsmødet 2015 ved forslag til Inatsisartutbeslutning EM 2015/110, at

Naalakkersuisut til FM 2016 pålægges at fremlægge en redegørelse, som beskriver hvorledes indsatsen til bekæmpelse af indførslen af euforiserende stoffer i Grønland kan styrkes.

Misbrug af hash er et område, som vedrører flere ressortområdet. Den samlede plan reflekterer derfor indsatser fra flere ressortområder. Naalakkersuisut nedsatte derfor en arbejdsgruppe på embedsmandsniveau, havde møder på tværs i Naalakkersuisut samt havde dialogmøder med samtlige partier.

Der har i forbindelse med udfærdigelsen af forslaget været afholdt to møder blandt flere Naalakkersuisut-medlemmer (Naalakkersuisoq Mala Høy Kúko for Justits, Naalakkersuisoq Martha Lund Olsen for Familie, Naalakkersuisoq Nivi Olsen for Uddannelse, Naalakkersuisoq Randi Vestergaard Evaldsen for Finanser og Naalakkersuisoq Doris Jakobsen for Sundhed). Der har været nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter på embedsmandsniveau og fra andre interessenter, som ligeledes har haft to møder. Arbejdsgruppen har bidraget med deres uforbeholdne forslag, som alle er blevet præsenteret til de enkelte områder og blevet vurderet til den samlede plan. Endeligt er der afholdt dialog møder med alle partier, hvor der har været mulighed for at diskutere planens indhold og få forslag til overvejelse.

Nærværende forslaget er derfor blevet til på baggrund af indstillinger fra en arbejdsgruppe, fra forhandlinger på tværs af politiske partier og med indstillinger fra involverede Naalakkersuisut ressortområder.

Problemets omfang

Fra Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2014 (Dahl-Petersen, Larsen, Nielsen, Jørgensen, & Bjerregaard, 2016) ved vi, at lidt over halvdelen af deltagerne havde prøvet at ryge hash. I alt havde 36 % prøvet hash nogle enkelte gange, mens 20 % havde røget adskillige gange. Skolebørnsundersøgelsen viser ligeledes en stigning i antallet af unge, som har prøvet at ryge hash. I 2006 var der således kun 17 % af 15-årige, der havde prøvet at ryge hash og i 2014 var andelen af 15-årige som havde prøvet at ryge hash steget til 26 % (Niclasen, 2015).

Tabel 1 viser hyppigheden af hashrygning blandt deltagerne i befolkningsundersøgelsen, som havde prøvet at ryge hash, mens tabel 2 viser hashforbrug mindst en gang om måneden fordelt på køn.

Tabel 1: Hashrygning gennem det seneste år blandt deltagere, der havde prøvet at ryge hash

	I alt
Har ikke røget det seneste år	72,7 %
Sjældnere end én gang om måneden	8,4 %
1-3 gange om måneden	7,1 %
1-5 gange om ugen	8,6 %
Dagligt	3,3 %

Tabel 2: Udvikling i et regelmæssigt forbrug af hash defineret som hashrygning mindst én gang om måneden gennem det seneste år, opdelt på alder og køn

	Alder	2005	2014
Mænd	18-24	20,1 %	30,8 %
	25-34	23,3 %	27,6 %
	35-59	21,9 %	21,4 %
	60+	1,3 %	2,5 %
I alt		19,0 %	19,9 %
Kvinder	18-24	15,9 %	7,4 %
	25-34	16,6 %	4,1 %
	35-59	12,0 %	11,6 %
	60+	-	2,4 %
I alt		13,0 %	8,3 %

Befolkningsundersøgelsen 2014 fandt også, at der var flest mænd, som røg hash regelmæssigt, blandt de, som havde endt deres uddannelse efter folkeskole eller gymnasium. Blandt dem, der var arbejdsløse, på overførselsindkomst eller hjemmegående, røg 23,5 % hash mere end én gang om måneden. Befolkningsundersøgelsen afslørede også regionale forskelle i hashrygning, og der var således færrest, der røg hash regelmæssigt i Østgrønland og flest i Sydgrønland. Slutteligt var der flere regelmæssige hashrygere blandt personer, som var vokset op med alkoholproblemer i hjemmet.

Sundhed

Indsatser mod hash og andre euforiserende stoffer kan sætte ind på to måder: forebyggende og behandlende. Der er god evidens for effekt af nogle typer af forebyggende indsatser, men der mangler stadig evidens på området. Der er evidens for effekt af følgende forebyggende indsatser (Sundhedsstyrelsen, 2013):

- Begrænsning af tilgængelighed af stoffer, herunder håndhævelse af lovgivning og indsats i festmiljøer
- Forebyggelse i skolen og på ungdomsuddannelser
- Tidlig Indsats mod korte rådgivende samtaler (kort intervention)
- Forældreuddannelse

Ved alkohol og tobak ses det, at begrænset tilgængelighed betyder reduceret forbrug (United Nations, 2015) og det forventes at være tilsvarende med hash. Forskning viser ligeledes, at forebyggende indsatser i festmiljøer kan reducere tilgængelighed og forekomst af stoffer i nattelivet ("Stockholm förebygger alkohol- och drogproblemer," n.d.). Der er stærk dokumentation for god effekt af forebyggelsesindsatser i skoleregi, når der er tale om interaktiv og struktureret undervisning udført af uddannet facilitator. Forskning viser effekt af undervisning med fokus på udvikling af personlige kompetencer, øget trivsel, modarbejde flertalsmisforståelser¹ og øge de unges risikobevisthed (United Nations, 2015). Der er ligeledes stærk dokumentation for effekt af tidlig indsats ved en kort rådgivende samtale rettet mod unge på vej ind i et regelmæssigt stofbrug. Forskning viser endvidere, at denne type intervention også kan leveres online via computer med god effekt (United Nations, 2015).

Erfaring viser endvidere, at rusmiddelpolitikker på institutioner og skoler medvirker til at begrænse tilgængeligheden af stoffer, skabe sammenhængende indsats samt sikre kvalificering af nøglepersoner (United Nations, 2015). Nationale projekter tyder desuden på, at fastholdelse i uddannelse og arbejde kan forebygge, reducere eller stoppe stofbrug (Orbe, 2010). Slutteligt vurderes forældresamarbejde med henblik på forældreaftaler og dialog om stoffer som en vigtig og effektiv forebyggende indsats (Sundhedsstyrelsen, 2011).

Den politiske målsætning for sundhedsområdet

Den politisk vedtagne målsætning for hashområdet i Inuuneritta II er at forebygge at børn og unge starter et misbrug, at begrænse synligheden af påvirkede voksne og at reducere hashforbruget mest muligt. For at indfri denne målsætning er der behov for en helhedsorienteret og koordineret indsats rettet imod:

1. **At gravide ikke ryger hash**
2. **At forebygge, at børn og unge ryger hash**
3. **At ingen børn oplever voksne, som er påvirkede af hash**

¹ Flertalsmisforståelser er et udbredt fænomen blandt unge og betyder i denne sammenhæng, at de unge tror, at stofbrug er mere udbredt end det i virkeligheden er.

For at realisere disse målsætninger er følgende konkrete delmål formuleret:

At gravide ikke ryger hash

1. Det ufødte barn skal beskyttes mod gravides hashmisbrug

At forebygge, at børn og unge ryger hash

2. Debutalder for at have prøvet at ryge hash hæves
3. Forbruget af hash blandt unge skal reduceres

At ingen børn oplever voksne, som er påvirkede af hash

4. Forbruget af hash blandt voksne skal reduceres
5. Tidlig opsporing af borgere med misbrugsproblemer skal styrkes
6. Synlighed?

Tværgående for alle målsætninger

7. Koordinering af en samlet helhedsorienteret indsats på hashområdet skal sikres på tværs af ressortområder
8. Øget viden om skadevirkningerne ved brug af hash til blandt befolkningen
9. Revidering af færdselsloven

I det følgende afsnit vil indsatserne for hver af de tre målsætninger blive præsenteret.

1. Forebyggende indsatser: minimere brug af hash blandt gravide

Indsats: oplysnings- og kampagnematerialer rettet mod gravide

Enhver forælder vil altid deres børn det bedste. Det er derfor vigtigt, at alle forældre, inklusiv de vordende mødre og fædre, får kendskab til hashens påvirkning på hjernen og hvordan den kan give varige skader hos børn og unge. Det er herunder også vigtigt at få udbredt viden om faren ved passiv-rygning for børn og spædbørn, hvor det udover påvirkning af THC kan øge risiko for skade på lungerne, hals- og lungebetændelse, bronkitis mm. Der skal derfor udvikles informationsmaterialer til kommende familier og småbørnsfamilier, der på pædagogisk vis kan give familierne viden om hash og påvirkning på fosteret og små børn. Materialet udvikles i slutningen af 2016 og implementeres i 2017.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed

Indsats: oplysnings- og vejledningmateriale til sundhedsfagligt personale

Det er utrolig vigtigt, at tidlig opsporing af misbrug starter allerede ved første møde med sundhedsvæsnet, uanset hvilken fagperson borgeren møder. På grund af de meget varierende muligheder for at møde specialuddannede i sundhedsvæsnet under graviditeten er det vigtigt, at alle ansatte har gode værktøjer til at holde samtaler med patienter samt har klare retningslinjer for, hvornår det skal gøres. Materialet skal ses og laves i sammenhæng med materialet direkte rettet mod de gravide familier, således at personalet har den viden og redskaber til at holde samtaler. Materialet udvikles således i 2017 i samarbejde med relevante faggrupper.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed

2. Forebyggende indsatser: mindske og udsætte brug af hash blandt børn og unge

Indsats: narkotika- og dopingtest ved GM

Med start i år 2016 udføres systematisk narkotikatest ved Grønlands Mesterskaberne (GM). I år 2016 startes der med GM for seniorer og efterfølgende udvides test til at omfatte alle GM for unge fra 18 år og opefter. Narkotikatest skal være simple og kunne udføres af repræsentanter fra specialforbund, der har fået instruktion heri. Ved positiv test kan der henvises til muligheden for gratis misbrugsbehandling hos Videnscenter for Misbrug.

Ansvarlig: Grønlands Idrætsforbund (GIF)

Indsats: Kampagne med GIF

GIF og Departementet for Sundhed samarbejder om at udvikle kampagne til brug ved blandt andet GM. Kampagnen skal sende et klar signal om, at der tages stor afstand til brug af hash og andre euforiserende stoffer, samt at disse ikke hænger sammen med fysisk aktivitet og en god og sund livsstil. Kampagnen finansieres af Departementet for Sundhed. GIF vil deltage i udviklingen af kampagnen samt finde positive rollemodeller, der kan medvirke i kampagnen. Kampagnen skal lanceres i 2016 og kunne genbruges de efterfølgende år mens samarbejdet forløber.

Kampagnematerialer skal kunne bruges i sportshaller mm., hvor GM og andre turneringer foregår, samt på forskellige medieplatforme. Kampagnen skal henvende sig til børn, unge og forældre.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed

Indsats: implementering af undervisningsmaterialer til folkeskole

Departementet for Sundhed har tidligere udviklet materiale omkring hash til brug på skoler. Materialerne indeholder fakta omkring hashens skadevirkninger og vejledninger til, hvordan forældre og lærer kan have samtaler med børn og unge om hashrygning. Materialerne bliver brugt nogle steder og ikke andre steder. Der skal derfor laves en opfølgende indsats og sikring af implementering, således at materialerne bliver brugt.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed og Departementet for Uddannelse

Indsats: Kampagne målrettet unge mænd i alderen 15-25 år

Både befolkningsundersøgelsen for 2014 (Dahl-Petersen et al., 2016) og skolebørnsundersøgelsen for 2014 (Nielsen, 2015) fandt en stigning i antallet af 15-17-årige unge, som har prøvet hash og i antallet af 18-24-årige mænd, som ryger hash regelmæssigt. Unge i denne aldersgruppe vil typisk have en højere risikoadfærd² og vil ofte være villige til at eksperimentere med f.eks. rusmidler. Unge i denne alder vil også typisk vurdere risiko ved adfærd og handling og konsekvenser heraf til at være mindre end den reelt er. Yderligere er unge særligt sårbare overfor påvirkningen af hash, da deres hjerne ikke er helt færdigudviklet. Brug af hash kan således føre til permanente skader på hjernen. Derudover hænger brug af hash også sammen med stort frafald under uddannelse og på arbejdsmarkedet.

Derfor er det ekstra vigtigt at få italesat risikoen for skadesvirkninger for netop denne aldersgruppe. En kampagne skal således målrettes aldersgruppen i sit udtryk og udbredes på flere typer af medier, hvor de unge er. Kampagnen skal i særlig høj grad henvende sig til unge mænd, idet de ryger mest.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed

3. Forebyggende indsatser: begrænse synligheden af påvirkede voksne

Indsats: bedre tilbud om misbrugsbehandling

Misbrugsplanen (*Forslag til national plan for fremtidens misbrugsbehandling*, 2015) blev godkendt på efterårssamlingen 2015. Med misbrugsplanen følger nye behandlingscentre placeret i alle fire kommuner, flere behandlingstilbud inklusiv tilbud til børn, unge og psykisk syge, samt mulighed for lokal behandling uden for misbrugscentrene. Dertil vil der komme mulighed for at få ambulante

² Risikoadfærd kan være flere ting, men ofte menes der fx at have ubeskyttet sex eller brug af rusmidler. Risikoadfærd er forbundet med overgangsfaserne i ungdomslivet (Nielsen & Sørensen, 2008)

behandling og andre typer behandlingsmetoder udover den nuværende. Misbrugsplanen vil blive foldet ud over de næste år og være fuldt etableret i 2020.

Ansvarlig: Videnscenter for Misbrug

Indsats: oprettelse af rådgivningstelefon hos Allorfik

Et led i implementeringen af den nye misbrugsplan er at oprette en rådgivningstelefon.

Rådgivningstelefonen skal give borgerne mulighed for anonym rådgivning og hjælp samt sikre, at alle kan henvende sig for råd, vejledning og henvisningsmuligheder. Telefonlinjen er allerede åben og alle kan ringe til Videnscenter for Misbrug på tlf. 525343 i på hverdage mellem kl. 8 og kl. 16.

Ansvarlig: Videnscenter for Misbrug

Indsats: udvikling af informations- og selvhjælpsmaterialer

Et vigtigt led i at få udvidet behandlingstilbuddet er at give personer med et misbrug eller på vej ud i et misbrug bedre muligheder for selvhjælp. Ligeledes er det vigtigt for person med et misbrug eller pårørende til en misbruger at have mulighed for let at finde information om behandlingstilbud.

Informationsmaterialer skal udvikles således, at alle har let adgang til viden om behandlingstilbud. Ligeledes skal der laves selvhjælpsmaterialer, så personer med stor motivation og behov for mere information kan gå i gang med misbrugsbehandling i henhold til behandlingstrin 1 og 2 fra Forslag til plan for fremtidens misbrugsbehandling. Materialerne skal være tilgængelige i både fysisk form og online, sådan at flest mulige vil have adgang. Materialerne udvikles i 2017.

Ansvarlig: Videnscenter for Misbrug

Indsats: National markering af International dag mod misbrug af og ulovlig handel med narkotika

Den Forenede Nationer (FN)s organisation for Narkotika og Kriminalitet leder hvert år d. 26. juni den årlige dag mod misbrug af og ulovlig handel med narkotika. Kampagnen er global og handler om at skabe opmærksomhed omkring de store samfundsmæssige udfordringer ulovlig handel med narkotika udgør. Med udgangspunkt i at tage hånd om sine medborgere og møde hver enkelt misbruger med respekt, værdighed og en udstrakt hånd, skal dagen også markeres her i landet. FN laver hvert år en række kampagne materialer og opfordrer alle til at starte med at sørge for at udbrede viden om misbrug af narkotika.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed og Videnscenter for Misbrug

4. Tværgående indsatser for de tre mål

Indsats: afdækning af misbrug af hashs udbredelse

Der skal laves en afdækning af problemet med misbrug af hash. Det skal fremgå tydeligt, hvor mange der har et misbrug af hash og hvor mange der har et misbrug af både hash og alkohol. Det skal ligeledes være tydeligt, hvor disse personer bor og hvilke socialgrupper de tilhører. Det bør

ligeledes afdækkes, hvilke behov disse personer selv vurderer at have, således at alle indsatser efterfølgende kan målrettes netop disse behov.

Befolkningsundersøgelsen og skolebørnsundersøgelsen, som laves hvert fjerde år, undersøger netop nogle af disse parametre og vil derfor let kunne udbygges med yderligere analyser. Begge undersøgelser udføres næste gang i 2018. Skolebørnsundersøgelsen har allerede planlagt at udbygge undersøgelsen således, at alle børn og unge bliver spurgt til deres brug af hash og alkohol.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed

Indsats: analyse af indholdsstoffer fra beslaglagt hash

I flere andre lande har man set, at indholdet af cannabinoiden³ THC i hash er steget kraftigt over de seneste år (Sundhedsstyrelsen, 2015). Samtidig har misbrugsbehandlerne en mistanke om, at der på gadeplan bliver solgt hash, som er tilført andre afhængighedsskabende stoffer. Det vil derfor være ønskeværdigt at få analyseret stikprøver af beslaglagt hash for deres indholdsstoffer. Den viden vil kunne bruges af både sundhedsvæsenet og politiet i det fremadrettede arbejde.

Stikprøverne vil komme fra hash, som er beslaglagt af politiet i byer, som udgør de tre største veje ind i Grønland: Kangerlussuaq, Nuuk og Ilulissat. Disse prøver vil blive sendt til test hos retsmedicinsk laboratorium i Århus. Prøverne skal både repræsentere beslaglæggelser fra gadeplan og ved importører (ved skib eller lufthavn). Analyserne gennemføres i 2016 og resultaterne præsenteres herefter.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed i samarbejde med Grønlands Politi

Indsats: fortsætte tilbud om uddannelse af misbrugsnøglepersoner

Et vigtigt led i at få flere motiveret til at erkende deres misbrug og søge behandling er en let adgang til viden om behandlingsmuligheder samt en hjælpende hånd til at støtte og sætte processen i gang. Misbrugsnøglepersonuddannelsen giver redskaber til at holde den motiverende samtale, viden om misbrugets følgevirkninger på både egen krop og nære omgivelser, og viden om behandlingsmuligheder. Udbredelse af misbrugsnøglepersoner til at dække endnu flere sektorer og funktioner, som har direkte kontakt med borgerne, er essentielt for endnu flere personer motiveret til behandling. Fokus fremadrettet skal være på udbredelse af kendskab til uddannelsesmuligheden, således at en bred rekruttering til misbrugsnøglepersonuddannelsen sikres. Uddannelsen tilbydes hvert år frem til 2020 og herefter hvert 2. eller 3. år i henhold til Forslag til plan for fremtidens misbrugsbehandling.

Ansvarlig: Videnscenter for Misbrug

³ Cannabinoider er de aktive stoffer, hvoraf THC og CBD er de vigtigste. THC er primært årsag til ruseffekten og CBD har angstdæmpende og måske også antipsykotisk virkning (Nordentoft, Ege, Erritzøe, Lange, & Pedersen, 2015)

Indsats: styrket opsporing af misbrugere i sundhedsvæsnet ved screeningspraksis

Sundhedsvæsnet vil ofte komme i kontakt med misbrugere af forskellige årsager. Derfor er det vigtigt, at der også i sundhedsvæsnet uden for behandlingstilbuddene er opmærksomhed på misbrugere og personer, der er i farezonen for at udvikle et potentielt skadeligt forbrug. En styrket opsporing kan ske ved at udvikle en screeningspraksis. En screeningspraksis med helt konkrete parametre til undersøgelse om, hvorvidt der er eller kan blive tale om misbrug, skal udvikles til screening af risikopersoner med en tilhørende opfølgingsprocedure.

Ansvarlig: Styrelsen for Sundhed og Forebyggelse i samarbejde med Allorfik

Indsats: samle erfaringer fra tidligere indsatser

Der er gennem tiden gennemført mange forskellige indsatser, men der er desværre ikke altid gennemført tilsvarende evalueringer. Det ønskes derfor at få et overblik over hvilke indsatser, der har haft en effekt lokalt i Grønland, så disse erfaringer kan bruges i det fremadrettede arbejde. Et samlet overblik over alle indsatser mod hash ønskes. Der skal således laves en samlet opsamling i 2019.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed

Indsats: lovgivning for misbrugsområdet

I forbindelse med Forslag til national plan for fremtidens misbrugsbehandling vil der blive udarbejdet en ny lovgivning for Misbrugsbehandling.

Lovgivningen vil bl.a. regulere den nye misbrugsbehandling ved at sætte rammerne for de nye misbrugscentre, fastlægge kravene til uddannelse af personer, der skal kunne arbejde med misbrugsbehandling samt i øvrigt regulere andre behandlingstilbud inden for misbrugsbehandling. Loven vil omfatte både misbrugsbehandling af alkohol, hash og andre rusmidler. Loven forventes fremsat på FM 17.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed

Indsats: revision af færdselsloven

Der på nuværende tidspunkt ikke muligt at foranstalte kørsel hvor det kan konstateres, at føreren har THC i blodet, med mindre det ved en klinisk lægelig undersøgelse godtgøres, at føreren pga. påvirkning af hash var ude af stand til at føre køretøjet på forsvarlig vis. Det er forbundet med en del praktiske vanskeligheder, at få gennemført en omfattende klinisk undersøgelse, hvorfor dette i praksis foretages sjældent. Muligheden for at revidere af færdselsloven bør undersøges, således at person på sigt kan få bøder og frakendelse af kørekort/konfiskation af bil ved kørsel hvor det kan konstateres, at føreren har THC i blodet på samme måde, som det ses i mange andre lande. Forslag til revision forventes fremsat i 2017 i henhold til Forslag til plan for fremtidens misbrugsbehandling.

Ansvarlig: Departementet for Sundhed i samarbejde med Departementet for Bolig, Byggeri og Infrastruktur

Opsummering

Nedenstående tabel samler alle indsatser på tværs af mål og målgrupper og vil give et tidsmæssigt overblik over, hvornår de forskellige indsatser skal påbegyndes, udvikles, udbredes og i drift. Nogle indsats vil kun udføres en enkelt gang, hvorfor der ikke er angivet noget i de resterende år.

Indsats	2016	2017	2018	2019
Oplysnings- og kampagnematerialer til gravide	Udvikles	Implementeres	Udbredes	Drift
Materialer til sundhedsfagligt personale		Udvikles	Implementeres	Drift
Narkotikatest ved GM		Udfoldes	Drift	Drift
Kampagne i samarbejde med GIF	Udvikles	Udbredes	Udbredes	Udbredes
Undervisningsmaterialer	Opdateres	Implementeres	Drift	Drift
Kampagne målrettet unge (15-25 år)		Udvikles	Drift	Drift
Misbrugsbehandling	Påbegyndes	Udbredes	Udbredes	Udbredes
Rådgivningstelefon	Drift	Drift	Drift	Drift
Udvikling af informations- og selvhjælpsmaterialer		Udvikles	Implementeres	Drift
Markering af International dag mod misbrug af og ulovlig handel med narkotika		Udføres	Udføres	Udføres
Afdækning af udbredelse af hash			Undersøges	
Test af indholdsstoffer i hash	Udføres			
Uddannelse af misbrugsnøglepersoner	Udføres	Udføres	Udføres	Udføres
Screeningspraksis til sundhedsvæsner			Udvikles	Implementeres
Samle erfaringer fra indsatser				Udføres
Lovgivning for misbrugsområdet		Forventes fremsat		
Revision af færdselsloven		Forventes fremsat		

Uddannelse

Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke har i foråret 2016 præsenteret et lovforslag om testning for brug af euforiserende stoffer på uddannelsesinstitutioner og kollegier.

Lovgivningsinitiativet blev aktualiseret på baggrund af Imarsionermik Ilinniarfiks oplevelser i efteråret 2015, hvor skolen konstaterede et stort problem med studerendes brug af hash. Dette resulterede i, at skolen af egen drift iværksatte testning af eleverne for at komme problemet til livs. I den forbindelse anførte bl.a. Inatsisartuts Familie- og Sundhedsudvalg, at man fandt det glædeligt, at skolen tog meget direkte og konkret fat om problemet med hashrygende studerende og udmeldte en nul-tolerance, ligesom Udvalget i øvrigt opfordrede andre uddannelsesinstitutioner, arbejdspladser, foreninger organisationer og myndigheder til at træde i karakter i forhold til problemet.

I erkendelse af det uklare lovgrundlag for det af Imarsionermik Ilinniarfik udviste initiativ og i erkendelse af den praksis, der pågår i dag, hvor anvendelse af hash i eksempelvis Selvstyrets kollegiemasse medfører øjeblikkelig ophævelse af lejekontrakten, fandt Naalakkersuisut det rigtigst at tage initiativ til at få skabt klareretlige rammer for, hvordan institutionerne fremover kan håndtere hash på uddannelsesinstitutionerne. Dette er sket ved det omhandlede lovforslag, som blev fremsat på Inatsisartuts forårssamling 2016. og hvis overordnede formål er at beskytte læringsmiljøet.

Indsats: Indførelse af regler om testning for brug af euforiserende stoffer på uddannelsesinstitutioner og kollegier

Derfor gives der med lovforslaget mulighed for, at de enkelte uddannelsesinstitutioner og kollegier ved indskrivning i eget regelsæt kan teste for euforiserende stoffer.

Forslaget medfører, at en uddannelsesinstitution eller kollegium, modsat hvad der gælder i dag, ikke kan bortvise en elev ved en førstegangsovertrædelse. Forslaget lægger endvidere op til, at konsekvenserne af gentagen brug af hash på uddannelsesinstitutionen eller kollegiet skal bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, sammenholdt med de for uddannelsesinstitutionen eller kollegiet gældende ordensregler.

Lovforslaget betinger i den forbindelse, at der alene kan stilles anmodning om testning i tilfælde af begrundet mistanke, hvis eksempelvis en studerende optræder synligt påvirket på skolen eller på kollegiet. Derudover indgår det i forslaget, at der i forbindelse med uddannelser, hvor der indgår farlige aktiviteter, kan foretages stikprøvekontrol efter godkendelse hos ressortmyndigheden. Dette vil alene kunne ske inden for uddannelser, som omhandler f.eks. sprængning, søfart og anvendelse af større maskiner, som stiller strenge krav til den studerendes klarsyn og fysiske formåen.

Justitsområdet

Det er ulovligt at være i besiddelse af euforiserende stoffer, ligesom det også er ulovligt at indføre euforiserende stoffer til Grønland. For at komme udfordringen med hash til livs, er det nødvendigt, at udbuddet af hash begrænses. Dette sker ved at sikre, at hash ikke kommer til Grønland. Der er kun et begrænset antal indgangsveje til landet: via skibs- eller lufttransport.

Et tæt samarbejde mellem politiet og Skattestyrelsen er derfor vigtigt. Skattestyrelsen har mulighed for at gennemføre systematisk eftersyn, hvilket bl.a. indebærer stikprøvekontroller i lufthavne og posthuse, havne samt hos speditører. Politiet kan derimod kun gribe ind, hvis der er en begrundet mistanke. Af retssikkerhedsmæssige årsager bør denne fordeling mellem politi og Skattestyrelsen opretholdes.

Politiet

Politiet har fokus på de bagmænd, som tjener mange penge på, at hash smugles til Grønland. Politiet anslår, at prisen for et gram hash i Nuuk ligger på omkring 700-1.000 kr. Prisen stiger proportionalt, jo længere væk man kommer fra de større byer. Politiet oplyser, at fortjenesten for bagmændene kan være omkring 300.000 kr. pr. kg. hash. Til sammenligning vil fortjenesten for bagmænd i Danmark være 18-20.000 kr. pr. kg. hash.

Der er etableret en særlig 'narkogruppe' hos Grønlands Politi, som har til opgave at efterforske og monitorere narkotikakriminalitet i hele landet.

Indsats: Ændring af kriminalloven – muligheder for udvidet konfiskation

Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet har anmodet Justitsministeriet om at opdatere kriminalloven. En af ændringerne indebærer, at bestemmelserne om udvidet konfiskation indføres i kriminalloven. Udvidet konfiskation i sager om euforiserende stoffer betyder, at formuegoder, som tilhører en person, der er dømt efter lov om euforiserende stoffer, kan konfiskeres, også selv om der isoleret set ikke er tale om en særlig grov lovovertrædelse – medmindre vedkommende kan sandsynliggøre, at formuegoderne er erhvervet på lovlig vis og for lovligt erhvervede penge.

Indsats: Misbrugsbehandling for indsatte i anstalterne

Der er behov for, at der etableres mulighed for misbrugsbehandling for indsatte i anstalterne. Meget af den begåede personfarlige kriminalitet sker under påvirkning af alkohol/hash. For at skabe de bedste muligheder for resocialisering og øge sandsynligheden for, at de domfældte kan få en tilværelse uden kriminalitet, når de løslades, bør der oprettes misbrugsbehandlingstilbud for de indsatte.

Indsats: Nedsættelse af en arbejdsgruppe om lovgivningsinitiativer i relation til bekæmpelse af hash i Rådet for Grønlands Retsvæsen

Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet vil anmode Rådet for Grønlands Retsvæsen om at nedsætte en arbejdsgruppe, hvis formål bliver at analysere behovet for revision af lovgivning på justitsområdet med det sigte at øge mulighederne for bekæmpelse af hash.

Skattestyrelsen

Skattestyrelsen er ansvarlig for kontrol af personer ved indrejse og indførsel af varer til Grønland. Målsætningen for kontrollen er bl.a. at kontrollere afgiftspligtige varer samt begrænse indførslen af hash i Grønland.

Dette afsnit betragtes som redegørelsen pålagt Naalakkersuisut af Inatsisartut ved Inatsisartutbeslutning EM2015/110.

Naalakkersuisut har tidligere indgået aftaler med den danske regering om samarbejde om kontrol af varer. Aftaler, der gensidigt forpligtiger landene til at udføre kontrol, yde assistance i forhold til kontrol mv. Skattestyrelsen finder, at samarbejdet mellem SKAT og Skattestyrelsen i dag er på et meget højt niveau, og oplever ikke et behov for yderligere samarbejde for nuværende.

Skattestyrelsen og SKAT indgik i 2015 en ny samarbejdsaftale dækkende begge myndigheders samlede ressortområdet, til yderligere understøttelse af det nuværende samarbejde og til at sikre hurtigere mulighed for at udvide samarbejdet.

Skattestyrelsen er i øjeblikket i dialog med Island og Færøerne om indgåelse af aftale om øget samarbejde på toldområdet landene imellem. Derudover afholdes der møder på direktørniveau landene imellem, hvor aktuelle problemstillinger diskuteres og hvor samarbejdet evalueres løbende.

Indsats: mere kontrol i lufthavnene

Der har længere været et ønske om en udvidelse af kontrolkorpset i lufthavnene. Der har været ønske om flere kontrolfolk og narkohunde. Der er indenfor den seneste tid ansat to nye kontrolfolk. Den ene tolder vil være fast placeret i Kangerlussuaq. Skattestyrelsen har i dag 3 narkohunde og der forventes anskaffet to ekstra narkohunde. Den ene narkohund er desuden optrænet til at opsnuse penge. Denne funktion anvendes primært ved kontrol af personer og varer ud af landet

Indsats: Indkøb af bodyskanner

En kropsskanner kan skanne kroppen for besiddelse af stoffer og vil derfor være en stor hjælp til den øgede kontrol i lufthavne. Skanneren ser igennem tøj og vil dermed synliggøre, stoffer gemt i tøj eller på kroppen. Kropsskanneren vil kunne betyde, at Skattestyrelsen med det samme kan tjekke om en person indfører hash eller andre euforiserende stoffer, enten indvortes eller gemt på kroppen. Anvendelse af en kropsskanner i eksempelvis Kangerlussuaq vil sikre en bedre kontrol af rejsende, og samtidig sikre en bedre udnyttelse af politiets og sundhedsvæsenets ressourcer.

En Kropsskanner har en anslået pris på 1.5 mio. kr. plus transport. Der er på nuværende tidspunkt ikke igangsat indkøb af en bodyskanner. Hjemmel til anvendelse af kropsscanner findes i medfør af landstingslov nr. 18 af 30. oktober 1992 om ind- og udførsel af varer, ændret ved Inatsisartutlov nr. 38 af 9. december 2015.

Skattestyrelsen ønsker at starte med en enkelt bodyskanner i Kangerlussuaq, således at der kan hentes erfaringer med anvendelse af dette kontrolværktøj. Planen er, at der efterfølgende bør indføres bodyskanner i flere af landets lufthavne med international luftrafik.

Indsats: Indkøb af udstyr til identifikation af narko

Scanning af passageres bagage samt andet gods, der bliver fragtet til Grønland, er nødvendigt. Der er på nuværende tidspunkt noget materiel til at udføre disse scanninger, men mere og bedre udstyr er ønsket. Mittarfeqarfiit har i dag i visse lufthavne scannere til bagage. Der er øget behov for kontrol af gods i byerne. Skattestyrelsen ser generelt et øget behov i Nuuk grundet etablering af Nuuk Sikuki Harbour⁴.

Skattestyrelsen forventer at indkøbe et par mindre apparater, der på stedet kan identificere sammensætningen af stoffer, herunder hash og øvrige euforiserende stoffer. Pris for apparaterne er ca. 200.000 kr. pr. stk.

Indsats: større rejseaktivitet blandt toldere

En af de nuværende udfordringer ved kontrol-indsatsen er, at den er relativ stationær. Der er i dag et vist niveau for rejseaktivitet i forbindelse med det opsporende arbejde på kysten, primært til Kangerlussuaq, Narsarsuaq og de større byer. Der ønskes derfor en større rejseaktivitet blandt kontrolfolkene. Såfremt indsatsen skal have en mærkbar effekt er det nødvendigt med omkring 300 rejsedage årligt for kontrolfolkene, primært til Kangerlussuaq, Narsarsuaq og Ilulissat.

En større kontrolindsats kræver derfor flere ressourcer. Ønskes et større kontroltryk og fysisk tilstedeværelse af kontrolfolk vil der være behov for ekstra personale og hunde. Det kan oplyses, at omkostninger på kontrolfolk med hund anslås til ca. 1 mio. kr. årligt pr. person.

⁴ Nuuk Sikuki Harbour er det nye havneanlæg i Nuuk, som skal effektivisere og imødekomme nye behov for en containerhavn

Afsluttende bemærkninger

Forslag til national indsatsplan mod hash beskriver en integreret plan for indsatser på tværs af ressortområder. Planen fokuserer på det forebyggende arbejde og målene er at nedbringe mængden af illegal hash i landet, at nedbringe bruget af hash på tværs af aldersgrupper og geografi, samt helt at forebygge brug af hash blandt børn og unge.

Planen er fremsat som forslag, da flere indsatser endnu ikke er finansieret.

Det bør nu overlades til en politisk behandling, hvorvidt og hvornår man ønsker at prioritere og igangsætte initiativerne særligt på Skattestyrelsens område. Finansiering bør findes enten ved tillægsbevilling i 2016 eller på finansloven for 2017.

Hele landet vil have gavn af en minimering af brugen af hash blandt landets borgere. Alle sektorer vil ligeledes mærke effekterne af det forebyggende arbejde: flere børn vil trives i daginstitutionerne, flere børn vil trives i folkeskolen og blive bedre rustet til videre uddannelse eller arbejdsliv, flere unge vil gennemføre en ungdomsuddannelse og/eller en videregående uddannelse og flere borgere vil blive på arbejdsmarkedet i flere år.

Planen lever op til koalitionsaftalens mål om at skabe et Grønland med lige vilkår, der danner rammen om et fysisk og åndeligt stærkt folk.

Litteratur

- Dahl-Petersen, I. K., Larsen, C. V. L., Nielsen, N. O., Jørgensen, M. E., & Bjerregaard, P. (2016). *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2014. Levevilkår, livsstil og helbred. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.*
- Forslag til national plan for fremtidens misbrugsbehandling.* (2015). Nuuk.
- Niclasen, B. (2015). *Trivsel og sundhed blandt folkeskoleelever i Grønland - resultater fra skolebørnsundersøgelsen HBSC Greenland i 2014. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet. København.*
- Nielsen, J. C., & Sørensen, N. U. (2008). Unge og risikoadfærd - Forskning - Aarhus Universitet. *Vera: Tidsskrift for Pædagoger*, (44), 46–53. Retrieved from [http://pure.au.dk/portal/da/publications/unge-og-risikoadfaerd\(553de1f0-8a18-11dd-ba54-000ea68e967b\).html](http://pure.au.dk/portal/da/publications/unge-og-risikoadfaerd(553de1f0-8a18-11dd-ba54-000ea68e967b).html)
- Nordentoft, M., Ege, P., Erritzøe, D., Lange, P., & Pedersen, M. U. (2015). *Cannabis og sundhed. København. Retrieved from* http://www.vidensraad.dk/sites/default/files/vidensrad_for_forebyggelse_cannabis_og_sundhed.pdf
- Orbe, D. (2010). *Labyrinten del 1 - om unge i behandling i U-turn, Københavns Kommunes tilbud til unge, der har problemer med stoffer.*
- Stockholm förebygger alkohol- och drogproblemer. (n.d.). Retrieved April 26, 2016, from <http://stad.org>
- Sundhedsstyrelsen. (2011). Til forældre med børn i grundskolen: Dit barns festkultur - sæt rammer for alkohol, tobak og stoffer. Retrieved April 26, 2016, from <http://sundhedsstyrelsen.dk/~media/01FE710F2AFA4C19BF3308F27D2BB98A.ashx>
- Sundhedsstyrelsen. (2013). *Forebyggelsespakke – Stoffer. København. Retrieved from* <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2013/forebyggelsespakke-stoffer>
- Sundhedsstyrelsen. (2015). *Narkotikasituationen i Danmark 2015. København. Retrieved from* <http://sundhedsstyrelsen.dk/~media/72C6365A32C747F090F72C8F17AAF5B6.ashx>
- United Nations. (2015). *International Standards on Drug Use Prevention. Vienna. Retrieved from* https://www.unodc.org/documents/prevention/UNODC_2013_2015_international_standards_on_drug_use_prevention_E.pdf